

Rapportage en advies van de verkenner aan de Raad van Raalte m.b.t. de coalitie- en collegevorming voor de Raadsperiode 2026 – 2030

Geachte voorzitter van de Gemeenteraad,

In de afronding van de raadsvergadering van 1 april jongstleden (het “duidingsdebat”) is mij verzocht een verkenning te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een stabiele coalitie die kan rekenen op een zo groot mogelijk draagvlak in de Gemeenteraad. Graag rapporteer ik u over het verloop van deze verkenning. Daarnaast geef ik u mijn bevindingen en geef ik een advies voor het vervolg.

Beschrijving verkenningsproces en verantwoording aanpak

In de eerste plaats wil ik de zeven fracties uit de gemeenteraad bedanken voor hun bereidheid met mij het gesprek te voeren.

Op vrijdag 3 april heb ik gesproken met de fracties van CDA, VVD en Burgerbelangen (in deze volgorde). Tijdens deze gesprekken bleek dat deze fracties behoefte hadden aan een gezamenlijk overleg in aanwezigheid van de verkenner om terug te blikken op het functioneren van de coalitie gedurende de afgelopen raadsperiode en lessen te trekken.

Vervolgens heb ik op zaterdag 4 april gesproken met BoerBurgerBeweging, PRO, D66 en Gemeentebelangen (in deze volgorde). Tijdens deze gesprekken heb ik gemeld, dat de fracties van Burgerbelangen, CDA en VVD een gezamenlijk gesprek zouden gaan voeren. Daarbij heb ik ook aangegeven het van belang te vinden het gesprek met de fracties van Gemeentebelangen, BoerBurgerBeweging, PRO en D66 (deze zaterdag) te voeren, zodat de voortgang in het verkenningsproces kon worden gewaarborgd. Zij hebben nadere duiding gegeven op de positie van hun fractie en het politieke beeld in Raalte.

Op zaterdag 11 april heeft het gesprek tussen Burgerbelangen, CDA en VVD plaatsgevonden. In de loop van de zaterdagmiddag is het gesprek geschorst en in de ochtend van maandag 13 april voortgezet. Het was een open, intensief en verhelderend gesprek. Het vormt de basis voor mijn advies aan uw raad.

Ik kan mij voorstellen, dat het organiseren van dit gesprek toelichting behoeft.

De drie fracties hebben gedurende de afgelopen vier jaren in Raalte de coalitie gevormd. De CDA en de VVD-fractie hebben zich tijdens het duidingsdebat nauwelijks uitgesproken over het functioneren van de coalitie de afgelopen periode en hebben zich ook niet uitgesproken over de invulling van een coalitie voor de komende jaren. Het is dan ook van belang dat de fracties niet alleen naar de verkenner, maar ook naar elkaar toe de “kaarten op tafel leggen”. Dit bood een mogelijkheid om het verkenningsproces te versnellen, doordat rechtstreeks getoetst kon worden of de inzet en de intenties door deze drie fracties worden gedeeld.

Daarnaast geldt dat de drie fracties - als zij een coalitie vormen -16 zetels bezetten binnen de raad. Een fractie (VVD) is een zetel gegroeid en de andere twee fracties zijn gelijk gebleven. Daarmee wordt het draagvlak van deze coalitie ten opzichte van de vorige samenstelling in de raad verbreed. Anderzijds blijft het in de raad mogelijk om een breed democratisch tegengeluid te laten horen.

Inhoudelijke accenten: stabiliteit

Gezien het karakter van een verkenning is er slechts zeer globaal stil gestaan bij inhoudelijke accenten die de komende raadsperiode op de agenda zouden moeten komen. Uit de gesprekken met de fracties van Burgerbelangen, CDA en VVD is mij in deze fase niet gebleken dat er onoverbrugbare tegenstellingen zijn. Inhoudelijk lijkt het dan ook mogelijk te moeten zijn om een stabiele coalitie te bouwen.

Opdracht en aanvulling

De opdracht zoals ik hem heb gekregen (zie boven), ziet op twee aspecten:

- Zo groot mogelijk draagvlak, en,
- Stabiele coalitie.

Als ik terugkijk op het duidingsdebat en de gesprekken op mij laat inwerken die ik met de zeven fracties heb gevoerd, zijn er twee aanvullende aspecten die van belang zijn voor de komende raadsperiode:

- In verbinding zijn, en,
- Bestuurskracht.

Coalitiepolitiek is ook compromispolitiek. Het is geen zwakte, maar kracht omdat het leidt tot een zo breed mogelijk draagvlak. Maar het functioneert alleen als je met elkaar in verbinding bent (binnen de coalitie die het college ondersteunt en ook binnen de raad als geheel). In verbinding zijn laat de (lokale) politiek optimaal functioneren, maar vereist wel een open houding (politiek is relatie).

Bestuur kan alleen functioneren bij het vertrouwen dat anderen in het bestuur hebben. Het vereist bestuurlijke: betrouwbaarheid, betrokkenheid en bekwaamheid. Besturen gaat over voorspelbaarheid en consistentie, maar ook over flexibiliteit als de grenzen van het politiek haalbare worden bereikt. Het gaat over weten wat er leeft in de samenleving, maar ook het kunnen aangeven wat niet kan. Niet doen wat je vindt, maar steeds de vraag stellen wat verstandig en uitlegbaar is. Besturen is steeds in verbinding blijven en schaken op vele borden. Daar gaat bestuurskracht over.

Ik vind het van belang om deze beide aanvullende aspecten expliciet te betrekken in de vervolgstappen na deze verkenning en in de samenwerking met en binnen de raad.

Bevindingen

Ik heb vastgesteld dat de fracties van Burgerbelangen, CDA en VVD voldoende aanknopingspunten zien voor het voeren van gesprekken om te komen tot een coalitie van deze samenstelling. Een coalitie van deze samenstelling levert een groot draagvlak (16 van de 25 zetels) en is verbreed ten opzichte van de voorgaande raadsperiode. In deze verkenningsfase heb ik op voorhand geen onoverbrugbare tegenstellingen tussen deze drie fracties aangetroffen. Het bouwen van een stabiele coalitie lijkt dan ook mogelijk te moeten zijn.

Advies

In het licht van het voorgaande adviseer ik de fracties van Burgerbelangen, CDA en VVD te laten starten met het informatieproces. De aspecten “in verbinding zijn” en “bestuurskracht” zouden expliciet aandacht moeten krijgen in dit proces.

De eerste fase daarin zou - mijns inziens - moeten zijn, dat wordt gebouwd aan een (college-)team dat in staat is om bestuurskrachtig en in verbinding met de raad en andere partners te besturen. Dit maakt het mogelijk om optimaal gebruik te maken van ieders competenties en een portefeuilleverdeling te organiseren die zo dicht mogelijk aansluit bij ieders energie.

Parallel kan worden gestart met de voorbereiding van inhoudelijke afspraken over de politiek-bestuurlijke agenda voor de periode 2026 – 2030. In een tweede stap kunnen deze afspraken worden vertaald in een inhoudelijk akkoord. Daarbij verdient het aanbeveling om de verbinding met de raad te zoeken.

Het advies aan de drie fracties is om bij de start van het informatieproces een stappenplan te maken aan de hand waarvan kan worden teruggekoppeld aan de raad.

Afrondend

Met deze rapportage en dit advies rond ik mijn werkzaamheden als verkenner af. Vanzelfsprekend ben ik graag bereid om vragen uit uw raad te beantwoorden.

Tot slot wil ik mevrouw Karin Zomer bedanken voor de ondersteuning die ik heb gekregen bij de voorbereiding en het voeren van de gesprekken in deze verkenningsfase.

Hans Vroomen

13 april 2026